

Criteria

Sector

- vmbo
- havo / vwo
- mbo
- ho

Thema

- Visie, beleid en kwaliteit
- LOB-leeromgeving
- LOB-programma
- Studiekeuze/ studiesucces
- Loopbaangesprek
- Doorstromen
- Arbeidsmarktinformatie
- LOB-documenten
- Ouderbetrokkenheid
- Professionalisering
- Samenwerking
- Kansengelijkheid

Jaartal

- > 2020
- 2015 - 2020
- < 2015

Soort publicatie

- Proefschrift
- Inaugurale rede/ lectorale rede
- Onderzoeksrapport
- Samenvatting onderzoeksrapport
- Artikel

ALGEMENE GEGEVENS

Titel	Van school naar werk. Ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie
Auteurs	Noor Galesloot, Luna van Dijk, Adriaan Oostveen, Jacob van der Wel, Regioplan (2023).
Hyperlink volledig onderzoek	Eindrapport-Praktijkgericht-onderzoek-jeugdwerkloosheid-Regioplan-18april23.pdf

SAMENVATTING

Samenvatting van het onderzoek

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket kondigde het kabinet op 28 augustus 2020 een aanvullend sociaal pakket aan. Het doel hiervan is om mensen die in onzekerheid verkeren door de coronacrisis passende begeleiding te bieden bij het zoeken naar nieuw werk en inkomen. Een van de bouwstenen van het sociaal pakket is de aanpak jeugdwerkloosheid. Hiermee zetten gemeenten, onderwijs en andere partners zich in om jongeren te ondersteunen naar vervolgonderwijs of werk. De maatregelen zijn bedoeld om een sluitende aanpak te realiseren voor schoolverlaters met een grotere kans op werkloosheid. Het gaat hierbij om jongeren zonder startkwalificatie en om gediplomeerde mbo'ers met een moeizame start op de arbeidsmarkt. Naast generieke middelen voor de regionale aanpak jeugdwerkloosheid zijn er specifieke middelen vrijgemaakt om schoolverlaters die minder kans hebben op duurzaam werk te begeleiden naar (vervolg)onderwijs of werk. De middelen zijn beschikbaar gesteld aan gemeenten en aan het onderwijs (vso, praktijkonderwijs en mbo).

Om zicht te krijgen op de ervaringen met de maatregelen van de aanpak jeugdwerkloosheid voor schoolverlaters in een kwetsbare positie hebben de ministeries van SZW en OCW een onderzoek uitgezet dat is uitgevoerd door Regioplan. Het onderzoek omvatte:

- een literatuurstudie om een overzicht te krijgen van interventies die de afgelopen jaren zijn ingezet om jeugdwerkloosheid tegen te gaan;
- interviews met regiocoördinatoren om een beeld te kunnen vormen van de regionale samenwerking en de activiteiten die in de regio worden uitgevoerd in het kader van de aanpak jeugdwerkloosheid;
- casestudies om inzicht te krijgen in de uitvoeringspraktijk en de werkzame elementen van de

toegepaste interventies.

Hieronder presenteren we de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek.

Interventies om werkloosheid onder jongeren in een kwetsbare positie te voorkomen/bestrijden

Het literatuuronderzoek en de interviews met de regiocoördinatoren wijzen uit dat er een breed aanbod is aan interventies die zijn bedoeld om jeugdwerkloosheid tegen te gaan. Deze interventies lopen uiteen in de doelgroep en doelstelling waar zij zich op richten. Terugkerende elementen in de interventies zijn individuele begeleiding van de jongere, het opdoen van werkervaring en het trainen van (loopbaan)competenties. Hoewel de meeste interventies resultaten melden in termen van uitstroom naar school of werk of een toename in (arbeidsmarkt)vaardigheden, is over het algemeen niet bekend of deze effecten duurzaam zijn.

Ervaringen met de interventies

Succesfactoren die in de literatuur worden genoemd voor de regionale samenwerking in de aanpak van jeugdwerkloosheid zijn dat er consensus is tussen betrokken partijen, dat er heldere afspraken zijn gemaakt en dat er sprake is van continuïteit van de dienstverlening. Bovendien kunnen legitimiteit, vertrouwen en de balans tussen stabiliteit en flexibiliteit bijdragen aan de samenwerking. Ervaringen met ondersteuning van jongeren van school naar werk laten zien dat een goede voorbereiding op werk (loopbaanbegeleiding, stages), het identificeren van jongeren in een kwetsbare positie, warme overdracht en individuele ondersteuning (potentieel) nuttige interventies zijn. Ze worden echter nog niet algemeen ingezet.

Samenwerking tussen gemeenten en onderwijs bij de aanpak van jeugdwerkloosheid

Uit de interviews met regiocoördinatoren blijkt dat de besteding van de rijksmiddelen veelal bepaald wordt op basis van regionaal overleg en vervolgens wordt vastgelegd in een plan van aanpak. De regio's richten zich vaak op een brede doelgroep van jongeren in een kwetsbare positie. De middelen worden zowel gebruikt om de bestaande aanpak en infrastructuur te versterken als om nieuwe initiatieven te ontplooiën. We weten niet of dit ook geldt voor regio's waarin geen (ervaren) regiocoördinator actief is.

De continuïteit bij de aanpak van jeugdwerkloosheid ontbreekt door wisselende aandacht bij het Rijk

De aandacht voor jeugdwerkloosheid staat of valt met de beschikbaarheid van middelen voor de aanpak van jeugdwerkloosheid. Regiocoördinatoren pleiten daarom voor meer structurele financiering, om de opgebouwde netwerken en dienstverlening te kunnen behouden. Het ontbreken

van regionale coördinatie kan leiden tot versnippering binnen de regio, hetgeen weer kan leiden tot inefficiëntie en minder goede dienstverlening. De mate waarin regionaal wordt samengewerkt, hangt deels samen met factoren waarop de regio zelf geen invloed heeft, zoals incongruentie in regio-indelingen. Andere factoren, zoals bijvoorbeeld de borging van de samenwerking en het bevorderen van onderling contact, kunnen wel door de regio zelf worden bepaald.

Er wordt meer samengewerkt met het oog op een soepele overgang

Tijdens de gesprekken met regiocoördinatoren en de gesprekken in het kader van de cases horen we dat mbo-instellingen, vso- en pro-scholen en gemeenten in de verschillende fases (tijdens school, van school naar vervolg en na de overgangperiode) veel activiteiten ontplooiën om schoolverlaters in een kwetsbare positie te helpen om de stap naar een vervolgopleiding of werk te maken. Veel inspanningen zijn erop gericht om tijdens de overgang van school naar werk een zo continu mogelijke begeleiding te bieden, door de begeleiding vanuit de gemeente vroeg te laten beginnen en/of die van school door te laten lopen.

De samenwerking is nog vooral gericht op de laagste opleidingsniveaus

De interventies die bedoeld zijn om de transitie soepel te laten verlopen zijn nog vooral gericht op leerlingen en studenten van het vso-, pro- en Entree-onderwijs. Deze leerlingen en studenten zijn verhoudingsgewijs ook het kwetsbaarst. Daarom ligt het ook voor de hand dat er veel aandacht naar hen uitgaat.

Het belang van nazorg wordt breed onderkend

Regiocoördinatoren en de uitvoerders met wie we spraken in het kader van de cases zien de meerwaarde van het in beeld houden van jongeren na hun schoolloopbaan om hen waar nodig ondersteuning te kunnen bieden. De vormgeving hiervan in de praktijk en de structurele financiering is een aandachtspunt. Om ook het mbo in staat te stellen om nazorg te bieden aan gediplomeerden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt is in 2021 de subsidieregeling Extra begeleiding en nazorg in het leven geroepen. Deze nazorg is echter een betrekkelijk nieuw fenomeen in het mbo en is nog in ontwikkeling.

Ervaringen van jongeren met de interventies

Mits op de juiste manier benaderd, zijn jongeren positief over ondersteuning. Jongeren vinden het belangrijk dat de begeleider voldoende begrip en empathie voor hun situatie heeft, dat de begeleiding is afgestemd op hun behoefte en dat er wordt ingegaan op de problemen die op dat moment spelen, ongeacht de leefgebieden waarin de problemen zich voordoen. Ze hebben vaak geen overzicht van de mogelijkheden die zij hebben binnen vervolgonderwijs en werk en staan open

LOB ONDERZOEK

voor ondersteuning die hen hierin wegwijs kan maken. Jongeren melden zich niet altijd zelf met hun hulpvragen, een outreachende benadering is daarom zinvol. Hoewel niet uitgesloten is dat jongeren in een kwetsbare positie op individuele basis ook op langere termijn ondersteuning krijgen op weg naar (vervolg)opleiding of werk, zijn we in de literatuur en in de praktijk geen interventies tegengekomen die zich specifiek laten voorstaan op langer durende ondersteuning.

TRANSFER

Wat kun je uit het onderzoek meenemen naar de LOB-praktijk?

Het onderzoek geeft inzicht in ervaringen met de maatregelen van de aanpak jeugdwerkloosheid voor schoolverlaters in een kwetsbare positie en in wat ervoor zorgt dat maatregelen effectief zijn.